

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Υπόθεση αρ. 268/2018

30 Μαρτίου, 2026

[Α. ΖΕΡΒΟΥ, Δ.Δ.Δ.]

Αναφορικά με το Άρθρο 146 του Συντάγματος

Μεταξύ:

~~ΑΝΕΞΟΧΗ ΚΕΜΕΡΚΗ ΕΠΙΔΕΙΞΗ~~

Αιτήτρια,

ΚΑΙ

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Καθ' ων η αίτηση.

*Ν. Χαραλαμπίδου (κα), για Νικολέττα Χαραλαμπίδου Δ.Ε.Π.Ε., για την
αιτήτρια.*

*Φ. Σωτηρίου (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για τους καθ' ων η
αίτηση.*

Α Π Ο Φ Α Σ Η

A. ΖΕΡΒΟΥ, Δ.Δ.Δ.: Αντικείμενο της παρούσας προσφυγής είναι η απόφαση των καθ' ων η αίτηση να απορρίψουν την αίτηση της αιτήτριας για απόκτηση του καθεστώτος της επί μακρόν διαμένουσας.

Η αιτήτρια, γεννηθείσα στις Φιλιππίνες το 1965, αφίχθηκε στην Κυπριακή Δημοκρατία στις 23.11.1992, με σκοπό να εργαστεί ως οικιακή βοηθός σε οικογένεια στη Λευκωσία και της παραχωρήθηκε κατά την άφιξή της άδεια παραμονής και εργασίας μέχρι τις 22.02.1993. Έκτοτε δεν υπεβλήθη οποιαδήποτε αίτηση για παράταση της άδειας παραμονής της, ενώ την 01.03.1994 της παραχωρήθηκε έγγραφο αποδέσμευσης από τον εργοδότη της.

Στις 03.02.1994 η αιτήτρια υπέβαλε αίτηση για παραχώρηση άδειας προσωρινής παραμονής για να συνεχίσει την εργασία της ως οικιακή βοηθός σε άλλη οικογένεια στη Λευκωσία. Της παραχωρήθηκε άδεια μέχρι τις 23.11.1995. Στις 12.10.1994, υπέβαλε νέα αίτηση με σκοπό να συνεχίσει την εργασία της ως οικιακή βοηθός σε οικία βρετανού διπλωμάτη. Της παραχωρήθηκε άδεια μέχρι τις 22.11.1995, η οποία ανανεωνόταν διαδοχικά, κατόπιν σχετικών

αιτήσεων, μέχρι τις 30.09.2010, με σκοπό την εργασία σε διάφορους βρετανούς διπλωμάτες.

Στις 02.02.2011, ο Υπουργός Εσωτερικών ενέκρινε αίτημα για να επιτραπεί στην αιτήτρια να εργαστεί σε νέο εργοδότη και στις 08.02.2011 η αιτήτρια υπέβαλε νέα αίτηση με σκοπό να συνεχίσει την εργασία της ως οικιακή βοηθός σε οικογένεια στη Λευκωσία. Της παραχωρήθηκε άδεια μέχρι τις 30.09.2011, η οποία ανανεώθηκε αρχικά μέχρι τις 30.09.2012 και ακολούθως μέχρι τις 30.09.2013, κατόπιν σχετικών αιτήσεων με ημερομηνίες 19.10.2011 και 07.09.2012.

Κατόπιν σχετικών αιτημάτων του εργοδότη της, ο Υπουργός Εσωτερικών ενέκρινε διαδοχικές παρατάσεις της άδειας παραμονής και εργασίας της αιτήτριας μέχρι τις 27.09.2016.

Στις 23.09.2016, η αιτήτρια υπέβαλε αίτηση για την απόκτηση του καθεστώτος της επί μακρόν διαμένουσας. Με επιστολή ίδιας ημερομηνίας της δικηγόρου της, η αιτήτρια αιτήθηκε από την Επιτροπή Ελέγχου Μετανάστευσης όπως ασκήσει τη διακριτική

ευχέρειά της, δυνάμει του άρθρου 18Θ(2) του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου (Κεφ.105), και την απαλλάξει από την υποχρέωση προσκόμισης συγκεκριμένου πιστοποιητικού που να αποδεικνύει γνώση της ελληνικής γλώσσας και αποδεχθεί πιστοποιητικό γνώσης της Ελληνικής από το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Στην επιστολή επισημάνθηκε ότι η αιτήτρια ζει και εργάζεται στη Δημοκρατία για διάστημα πέραν των 20 ετών, σε ελληνόφωνους εργοδότες. Επιπλέον έχει αναπτύξει επαγγελματικούς και φιλικούς δεσμούς με ελληνόφωνα άτομα και ως εκ τούτου απέκτησε την ικανότητα να επικοινωνεί στα ελληνικά σε ικανοποιητικό βαθμό. Επιπρόσθετα, ως αναφέρεται στην επιστολή, έχει ήδη παρακολουθήσει επιτυχώς μαθήματα Ελληνικών στο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Κύπρου και προς τούτο επεσύναψε στην επιστολή σχετικό Πιστοποιητικό, σύμφωνα με το οποίο αυτή παρακολούθησε επιτυχώς μαθήματα ελληνικής γλώσσας 1^{ου} επιπέδου και έλαβε τον βαθμό «μέτρια». Ως δε σημειώνεται στην επιστολή της δικηγόρου, οι εξετάσεις τις οποίες απαιτεί το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευση διεξάγονται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού μόνο 2 φορές τον χρόνο και δεν παρέχεται πάντοτε η ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους να πληροφορηθούν για αυτές από προηγουμένως ώστε να τις

παρακαθίσουν εγκαίρως, όπως συνέβη και στην περίπτωση της αιτήτριας.

Η αίτηση εξετάστηκε από την Επιτροπή Ελέγχου Μετανάστευσης, σε συνεδρία ημερομηνίας 01.11.2017 και απορρίφθηκε με το ακόλουθο σκεπτικό (ο τονισμός είναι του κειμένου):

*«Η αιτήτρια ζήτησε με επιστολή της από την Επιτροπή Ελέγχου Μετανάστευσης όπως **εξαιρεθεί από την προϋπόθεση του άρθρου 180(α1)** του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης νόμου, που αναφέρεται στην επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας επιπέδου Α2, όπως καθορίζεται από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης και βασικών στοιχείων της σύγχρονης πολιτικής και κοινωνικής πραγματικότητας της Κύπρου.*

*Η Επιτροπή αφού μελέτησε την υποβληθείσα από το Τ.Α.Π. & Μ. σχετική έκθεση αποφάσισε να μην εγκρίνει την και' εξαίρεση εξέταση της αίτησης, χωρίς να **πληρείται η προϋπόθεση που απαιτείται από το άρθρο 180(α1).***

*Επιπλέον, η Επιτροπή αποφάνθηκε ότι η συγκεκριμένη περίπτωση **δεν ικανοποιεί το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, όπως αυτό καθορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 18Η του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης νόμου αναφορικά με την προϋπόθεση της συνεχούς νόμιμης και αδιάλειπτης διαμονής στις ελεγχόμενες από την Κυβέρνηση της Δημοκρατίας περιοχές τα***

τελευταία πέντε έτη πριν από την υποβολή της αίτησης, έχοντας υπόψη και τη σχετική Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου ημερ. 07/02/2008 στην υπόθεση με αρ. 2097/2006 (Aster Asefaw Araya Vs Κ.Δ.), καθότι αυτή είχε παραμείνει παράνομα στην Δημοκρατία από 01/10/2011 μέχρι 18/10/2011, περίοδος που εμπίπτει στο διάστημα των πέντε ετών πριν από την υποβολή της αίτησής της.

Τέλος, και ανεξάρτητα από τα ανωτέρω η Επιτροπή επίσης διαπίστωσε μετά από αξιολόγηση των προσωπικών περιστάσεων και δεδομένων της αιτήτριας ότι εν πάση περιπτώσει **δεν πληρούνται ούτε οι προϋποθέσεις που απαιτούνται από το άρθρο 18Θ του νόμου αναφορικά με την ανάγκη διάθεσης σταθερών και τακτικών οικονομικών πόρων**, επαρκούντων για την συντήρησή της. Συγκεκριμένα και με βάση το συμβόλαιο εργασίας που προσκόμισε κατά την υποβολή της αίτησης για το καθεστώς του επί μακρόν διαμένουτος στην Δημοκρατία ο μηνιαίος καθαρός μισθός της είναι €460, ποσό πολύ χαμηλότερο από τις μέσες μηνιαίες απολαβές υπαλλήλων για τα έτη 2015 και 2016 (μεταξύ €1,870 και €1,890, σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας) και το όριο φτώχειας για την Κύπρο το έτος 2015 (€8,276, σύμφωνα με την έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών 2012-2015 του Υπουργείου Οικονομικών), ενώ παρουσίασε τραπεζικό λογαριασμό με υπόλοιπο €1,560 και επομένως υπάρχει εύλογο ενδεχόμενο να καταστεί βάρος στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Δημοκρατίας. Επιπλέον λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι η αιτήτρια δεν διαθέτει δικό της χώρο διαμονής, αλλά διαμένει σε διαμέρισμα που της παρέχει ο εργοδότης της.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επιτροπή αποφάσισε να απορρίψει την αίτηση για παραχώρηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένουτος στην ενδιαφερόμενη.».

Η αιτήτρια πληροφορήθηκε για την απορριπτική του αιτήματός της απόφαση και τους λόγους αυτής, με επιστολή ημερομηνίας 11.12.2017 και εναντίον αυτής καταχώρισε την παρούσα προσφυγή.

Διά της γραπτής αγόρευσης της ευπαίδευτης δικηγόρου της, η αιτήτρια παραπέμπει καταρχάς στις σχετικές διατάξεις και τον σκοπό της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ¹, υπό το πρίσμα της οποίας εισηγείται ότι θα πρέπει να ερμηνεύονται οι προϋποθέσεις για την απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος και οι σχετικές διατάξεις του Κεφ.105, στις οποίες ενσωματώθηκαν οι πρόνοιες της Οδηγίας. Επισημαίνοντας ότι αυτή διαμένει στη Δημοκρατία για διάστημα πέραν των 25 ετών, στη βάση αδειών διαμονής οι οποίες ανανεώνονταν ανελλιπώς, χωρίς ποτέ να καταστεί παράτυπη μετανάστρια, ακόμα και μετά την κατ' ισχυρισμό παράνομη διαμονή της για την περίοδο των 17 μόλις ημερών που επικαλούνται οι καθ' ων η αίτηση (01.10.2011-18.10.2011), διατείνεται ότι η έννοια της προηγούμενης νόμιμης παραμονής, ως προϋπόθεση για την απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος, θα πρέπει να ερμηνεύεται βάσει του ενωσιακού δικαίου και τη νομολογία του ΔΕΕ.

¹ Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες – εφεξής η «Οδηγία».

Είναι δε η εισήγηση της κας Χαραλαμπίδου ότι οι καθ' ων η αίτηση υπό νομική πλάνη έκριναν ότι η μη κατοχή άδειας διαμονής για το εν λόγω μικρό χρονικό διάστημα επηρεάζει, για τον σκοπό χορήγησης του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος, το νόμιμο της προηγούμενης διαμονής, με αποτέλεσμα η αιτήτρια να αποκλειστεί από το καθεστώς και τα δικαιώματά της που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο, πλήττοντας έτσι την αποτελεσματικότητα της Οδηγίας. Την εν λόγω θέση η ευπαίδευτη δικηγόρος βασίζει κυρίως στην απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση **C-329/97, Ergat**, στην απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση **Δημοκρατία v. Grbusic (2017) 3 AAD 496** και στην απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην απόφαση **Neeta Francisa Fernando Kandana Arachchige v Δημοκρατίας, Υπόθ. αρ. 1342/2014, ημερ. 09.11.2017.**

Εν πάση περιπτώσει, είναι η θέση της ευπαίδευτης δικηγόρου πως το σύντομο χρονικό διάστημα, που λήφθηκε υπόψη από τους καθ' ων η αίτηση, εσφαλμένα κρίθηκε ως διάστημα παράνομης διαμονής, εφόσον, όπως προκύπτει από τον διοικητικό φάκελο, οι καθ' ων η αίτηση είχαν εκ των υστέρων εγκρίνει τη σχετική αίτηση της αιτήτριας, νομιμοποιώντας έτσι την διαμονή της.

Ακολούθως, η αιτήτρια διατείνεται πως τα κριτήρια που λήφθηκαν υπόψη για την εκτίμηση πως δεν διαθέτει σταθερούς και τακτικούς οικονομικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρησή της και πως υπάρχει εύλογο ενδεχόμενο αυτή να καταστεί βάρος στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Δημοκρατίας, είναι παράνομα, επίσης παραβιάζουν το πνεύμα της Οδηγίας και δεν ήταν το αποτέλεσμα δέουσας έρευνας.

Ως προς τον τρίτο λόγο απόρριψης της αίτησής της, η αιτήτρια υποβάλλει ότι οι καθ' ων η αίτηση τελούσαν υπό πλάνη ως προς την ουσία του αιτήματός της εφόσον η ίδια δεν είχε ζητήσει να εξαιρεθεί από την υποχρέωση γνώσης της Ελληνικής αλλά από την υποχρέωση προσκόμισης συγκεκριμένου πιστοποιητικού που να αποδεικνύει τη γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Εν πάση δε περιπτώσει, η απόφαση των καθ' ων η αίτηση να μην εφαρμόσουν την εξαίρεση του άρθρου 18Θ(2) του Κεφ.105 είναι, κατά την εισήγηση, εντελώς ανατιολόγητη.

Η αιτήτρια διατείνεται, τέλος, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων και τα άρθρα 8 και 14 της ΕΣΔΑ.

Η ευπαίδευτη δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση απορρίπτει τους λόγους ακύρωσης και αντιτείνει πως η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ορθή, νόμιμη και δεόντως αιτιολογημένη. Επιπλέον ότι λήφθηκε σύμφωνα με τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις, μετά από δέουσα έρευνα και ορθή ενάσκηση της διακριτικής εξουσίας των καθ' ων η αίτηση, αφού λήφθηκαν υπόψη όλα τα ουσιώδη στοιχεία, γεγονότα και περιστατικά της υπόθεσης.

Αξιολογώντας τις εκατέρωθεν θέσεις και ισχυρισμούς, επισημαίνεται καταρχάς ότι, σύμφωνα με το άρθρο 18Θ του Κεφ.105 (το οποίο έχει ενσωματώσει στο εθνικό δίκαιο τις σχετικές πρόνοιες της Οδηγίας):

«18Θ.-(1) Ο υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στις ελεγχόμενες από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας περιοχές κατά τα πέντε τελευταία έτη πριν από την υποβολή της σχετικής αίτησης, κατά την έννοια των άρθρων 18Ζ και 18Η, μπορεί να αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος. Το αντίστοιχο καθεστώς έχει προσωποπαγή χαρακτήρα. Για την απόκτηση του πιο πάνω αναφερόμενου καθεστώτος πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις-

(α) Να διαθέτει σταθερούς και τακτικούς οικονομικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρηση του ιδίου και των εξαρτώμενων μελών της οικογένειάς του, χωρίς να απαιτείται προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Δημοκρατίας. Για την αξιολόγηση των πόρων αυτών λαμβάνονται υπόψη -

(i) το εισόδημα από προσοδοφόρα πλήρη απασχόληση·

(ii) το εισόδημα από άλλες πηγές σταθερού και νόμιμου χαρακτήρα·

(iii) το κόστος ζωής, περιλαμβανομένου του ύψους του ενοικίου στην τρέχουσα αγορά·

(iv) το συμβόλαιο απασχόλησης διάρκειας ισχύος τουλάχιστο δεκαοκτώ μηνών ή ανουικτής διάρκειας·

(v) η διάθεση καταλύματος για τον ίδιο ή και για τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς του, όπου αυτό εφαρμόζεται, το οποίο θεωρείται ικανοποιητικό για αντίστοιχη οικογένεια στην ίδια περιοχή, πληρεί τις γενικές προδιαγραφές ασφάλειας και υγιεινής και γενικά διασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση·

(vi) σε περίπτωση που υπάρχει πρόθεση αυτοαπασχόλησης, η οικονομική βιωσιμότητα της επιχείρησης ή της σχετικής οικονομικής δραστηριότητας, περιλαμβανομένων δεξιοτήτων ή εμπειριών στο σχετικό τομέα της αυτοαπασχόλησης.

(α1) Να έχει επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας επιπέδου Α2, όπως καθορίζεται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες του Συμβουλίου της Ευρώπης, και βασικών στοιχείων της σύγχρονης πολιτικής και κοινωνικής πραγματικότητας της Κύπρου.

(β) Να διαθέτει ασφάλιση ασθενείας που να καλύπτει το σύνολο των κινδύνων, οι οποίοι καλύπτονται συνήθως από τις ασφαλιστικές εταιρείες για τους Κυπρίους πολίτες.

(γ) Να μη συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη ή δημόσια ασφάλεια κατά την έννοια του άρθρου 18ΙΑ.

(δ) Η διαμονή του στις ελεγχόμενες από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας περιοχές να μην έχει εξασφαλιστεί με δόλο ή ψευδείς παραστάσεις.

(2) Η Επιτροπή Ελέγχου Μετανάστευσης δύναται σε εξαιρετικές περιπτώσεις να απαλλάσσει αιτητή από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο (α1) του εδαφίου (1).».

Αξιολογώντας, ακολούθως, τη θέση της ευπαιδευτης δικηγόρου της αιτήτριας, σύμφωνα με την οποία τυχόν περίοδοι διαμονής που δεν καλύπτονται με άδεια παραμονής δεν θα πρέπει να προσμετρούν στον υπολογισμό της πενταετούς περιόδου εφόσον δεν έχουν ληφθεί μέτρα εκ μέρους των αρμόδιων αρχών σε σχέση με την παράνομη παραμονή, ενώ εκ των υστέρων χορηγήθηκε και σχετική άδεια, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Η απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση **C-329/97, Ergat**, έτυχε ανάλυσης και σχολιασμού από το Ανώτατο Δικαστήριο στην απόφαση **Δημοκρατία v Nimal Jayaweera (2014) 3 AAD 299**. Αν και η εν λόγω υπόθεση αφορούσε σε αίτηση πολιτογράφησης, εντούτοις το Ανώτατο Δικαστήριο, εξετάζοντας το ερώτημα κατά πόσον, με δεδομένη την παρέλευση χρονικού διαστήματος, ενίοτε σημαντικού, μεταξύ της λήξης της περιόδου αδείας προσωρινής παραμονής, της υποβολής αίτησης για ανανέωση και της έγκρισης της εκάστοτε

αιτήσεως, αν αυτή η έγκριση νομιμοποιεί, αναδρομικώς, και την περίοδο που ο εφεσίβλητος βρισκόταν χωρίς άδεια παραμονής σε ισχύ, έκρινε τα ακόλουθα:

*«Το κύριο επιχείρημα που προβλήθηκε από την ευπαίδευτη συνήγορο της εφεσείουσας, εδραζόταν στην ερμηνεία που ήδη δόθηκε από το εφετείο αναφορικά με την ανανέωση αδειών παραμονής κάμνουτας ιδιαίτερη αναφορά στην υπόθεση **Δημοκρατία v. Z.M. (2011) Α.Α.Δ. 3(Α) 20**, όπου αποφασίστηκε όπως είπε ότι, τα διαστήματα της παράνομης διαμονής δεν μπορούν να προσμετρήσουν. Με αυτό το δεδομένο η κα. Ουστά υποστήριξε ότι η τελική αξιολόγηση του χρόνου παραμονής του εφεσίβλητου, που έγινε από το αρμόδιο τμήμα, ήταν ορθή και εισηγήθηκε την αποδοχή των δυο, εναπομεινάντων λόγων έφεσης.*

*Στην αντιπέρα πλευρά, η ευπαίδευτη συνήγορος του εφεσίβλητου αρχικώς εισηγήθηκε ότι τα γεγονότα της υπόθεσης **Z.M.** (ανωτέρω), διαφέρουν από τα της παρούσης. Αργότερα κατά τη συζήτηση της έφεσης, παραδέχτηκε ότι υπάρχει δεσμευτικό νομολογιακό προηγούμενο, αλλά υποστήριξε ότι η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Λουξεμβούργο, οδηγεί προς την αντίθετη κατεύθυνση.*

[...]

*Η άλλη υπόθεση στην οποία έκαμε αναφορά η ευπαίδευτη συνήγορος του εφεσίβλητου **C - 329/97 Sezgin Ergat v. Stadt Ulm, ημερ. 16 Μαρτίου 2010**, ο αναιρεσειών, τούρκος υπήκοος είχε εισέλθει τον Οκτώβρη του 1975 με άδεια στη Γερμανία, για να ζήσει με τους γονείς του, οι οποίοι εργάζονταν ήδη στη χώρα αυτή ως μισθωτοί. Από το 1983 ο Ergat κατείχε άδεια εργασίας περιορισμένης διάρκειας και στις 19 Οκτωβρίου 1989 του χορηγήθηκε, άδεια αορίστου χρόνου. Το 1983 του χορηγήθηκε κατόπιν αιτήσεως του, άδεια διαμονής για ένα έτος. Η ισχύς της εν λόγω αδειας παρατάθηκε για τέσσερις φορές, την πρώτη φορά για ένα έτος και στη συνέχεια για δύο έτη, κάθε φορά. Αποτελούσε μη αμφισβητούμενο γεγονός ότι οι τρεις τελευταίες παρατάσεις εγκρίθηκαν παρόλο που η αίτηση για ανανέωση είχε υποβληθεί μετά τη λήξη της ισχύος της αδειας διαμονής. Η ισχύς της τελευταίας έληξε στις*

28 Ιουνίου 1991. Ο Ergat ζήτησε παράταση, με αίτηση που υπέγραψε 10 Ιουνίου 1991, η οποία όμως περιήλθε στην αρμόδια υπηρεσία Αλλοδαπών, 24 Ιουλίου 1991, δηλαδή 26 ημέρες μετά τη λήξη της ισχύος της τελευταίας άδειας διαμονής του.

Η Υπηρεσία Αλλοδαπών με απόφαση της ημερ. 22 Ιανουαρίου 1992 απέρριψε την αίτηση ως εκπρόθεσμη και έκρινε ότι η διαμονή του Ergat δεν ήταν πλέον, μετά τη λήξη της ισχύος της άδειας του, νόμιμη, και του υποχρέωσε να εγκαταλείψει τη Γερμανία.

Η διοικητική προσφυγή που υπέβαλε απορρίφθηκε στις 4 Μαΐου 1992. Επέστρεψε στη Γερμανία το Φθινόπωρο του 1993 και τον Ιούνιο του επόμενου χρόνου άσκησε ένδικη προσφυγή κατά της απόφασης ημερ. 4 Μαΐου 1992.

Η προσφυγή έγινε δεκτή πρωτοδίκως αλλά απορρίφθηκε κατ' έφεση. Ο εν λόγω Ergat θεώρησε ότι το πρώτο εδάφιο του Άρθρου 7 της Απόφασης 1/80 της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, που σχετίζεται με την προώθηση της σύνδεσης την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Σύνδεσης το οποίο συστάθηκε με τη Συμφωνία σύνδεσης μεταξύ της ΕΟΚ και της Τουρκίας, του επέτρεπε να αξιώσει παράταση της ισχύος της άδειας διαμονής του.

Το προδικαστικό ερώτημα που τέθηκε στο ΔΕΕ είχε ακριβώς επικεντρωθεί στην ερμηνεία των προϋποθέσεων του εν λόγω άρθρου αυτού της Απόφασης 1/80.

Το κρίσιμο θέμα που διαφοροποιεί τα γεγονότα της υπόθεσης από τα εγειρόμενα στην υπό εξέταση υπόθεση είναι οι σχετικές πρόνοιες της Συμφωνίας 1/80, όπου ο Τούρκος υπήκοος μετά από πενταετή νόμιμη διαμονή λόγω οικογενειακής συμβίωσης με εργαζόμενο, αποκτά το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Αυτή ήταν η ειδοποιός διαφορά η οποία εδραζόταν στο γεγονός ότι ο Ergat ήταν κάτοχος εργασίας αορίστου χρόνου από το 1989 και του επέτρεπε να εξεταστεί το αίτημα του για άδεια διαμονής ανεξαρτήτως αν αυτή είχε υποβληθεί μετά τη λήξη της άδειας διαμονής.

Στην προκείμενη περίπτωση το αναφαίρετο και κυριαρχικό δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως προς τη διατήρηση, ή είσοδο προσώπων στην Κύπρο όσο και η διακριτική ευχέρεια της να παραχωρεί την

κυπριακή υπηκοότητα επιβεβαιώθηκε με την απόφαση στην υπόθεση **Z.M.** (ανωτέρω). Τα γεγονότα της εν λόγω υπόθεσης προσομοιάζουν με αυτά της παρούσας και αποφασίστηκε το εξής:

«Ο εφεσίβλητος στην παρούσα υπόθεση, καίτοι εισήλθε νόμιμα στη Δημοκρατία και κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης του για πολιτογράφηση διέμενε νόμιμα, δεν πληρούσε την προβλεπόμενη για την περίπτωση του - διέμενε στη Δημοκρατία για σκοπούς εργοδότησης - επταετή νόμιμη διαμονή. Τα διαστήματα της παράνομης διανομής του δεν μπορούν να προσμετρήσουν. Οι μετέπειτα παρατάσεις της προσωρινής αδείας παραμονής του δεν νομιμοποιούν την προηγούμενη παράνομη διαμονή του.»

Έχοντας αναλύσει τις αποφάσεις του Δικαστηρίου του ΔΕΕ καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι διαφοροποιούνται, ως προς τα γεγονότα και τη νομική βάση επί των οποίων στηρίχθηκαν και εφαρμόζεται, επί του προκειμένου, το δεσμευτικό προηγούμενο της απόφασης **Z.M.**

Ενόψει των πιο πάνω θεωρούμε ότι ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος έφεσης έχουν βάση και γίνονται αποδεκτοί, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα στοιχεία για την περίοδο της παράνομης παραμονής του εφεσίβλητου στη Δημοκρατία υπήρχαν, συνακόλουθα δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί η συμπεριφορά της διοίκησης ως αντιφατική. Ούτε η εκ των υστέρων η έγκριση αιτήσεως για άδεια παραμονής θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αίρει το στοιχείο της παρανομίας όπως αποφασίστηκε στην υπόθεση **Z.M.** ανωτέρω. [...]

Ακολούθησε η απόφαση στην υπόθεση **Δημοκρατία ν Nana Sikharulidze (2016) 3 AAD 598**, στην οποία παραπέμπει και η ευπαιδευτη δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση, στην οποία κρίθηκαν σχετικώς τα ακόλουθα:

«Ο κύριος σκοπός της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου σε σχέση με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες είναι η ενσωμάτωση στην τοπική κοινωνία των υπηκόων

τρίτων χωρών οι οποίοι είναι μονίμως εγκατεστημένοι εντός κράτους μέλους. Η πενταετής νόμιμη και αδιάλειπτη διαμονή αποτελεί ένδειξη των δεσμών του ατόμου με το κράτος αυτό (**C-469/13 Shamim Tahir v. Ministero dell'Interno και Questura di Verona, ημερομηνίας 17.7.2014**). Κατά την αιτιολογική σκέψη 6 της Οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου,:

«Το κύριο κριτήριο για την απόκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος θα πρέπει να είναι η διάρκεια διαμονής στην επικράτεια ενός κράτους μέλους. Αυτή η κατοίκηση θα πρέπει να ήταν νόμιμη και αδιάλειπτη ώστε να δείχνει την εδραίωση του προσώπου στη χώρα. Θα πρέπει να προβλεφθεί κάποια ευελιξία ώστε να λαμβάνονται υπόψη περιστάσεις που μπορούν τυχόν να αναγκάζουν το πρόσωπο να αναχωρεί προσωρινά από την επικράτεια.»

Εδώ, βέβαια, το ερώτημα που τίθεται δεν είναι ως προς τη διάρκεια της παραμονής αλλά τη νομιμότητα της. Σημειώνουμε συναφώς ότι οι άδειες παράτασης που παραχωρούνταν στην εφεσίβλητη μετά την εκπρόθεσμη υποβολή σχετικών αιτήσεων για παράταση, δεν ανέτρεχαν από την ημερομηνία λήξης της προηγούμενης άδειας και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι κάλυπταν το όποιο κενό μεταξύ της λήξης της προηγούμενης άδειας και της υποβολής νέας αίτησης για παράταση.

Ο όρος «Παράνομη παραμονή», κατά το Άρθρο 3 παράγραφο 2 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ περί επιστροφής, σημαίνει:

«...παρουσία στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόου τρίτης χώρας που δεν πληροί, ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου, όπως ορίζονται στο Άρθρο 5 του Κώδικα Συνόρων του Σένγκεν ή τις λοιπές προϋποθέσεις εισόδου, παραμονής ή διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος»

Παρόμοια πρόνοια υπάρχει και στο Άρθρο 180Δ του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου, Κεφ.105, όπου αναφέρεται επίσης ότι ο όρος «παρανόμως διαμενόντας» τυγχάνει αντίστοιχης ερμηνείας. Κάτοχοι τίτλου διαμονής ή θεώρησης που έχει λήξει θεωρείται ότι διαμένουν παράνομα στο οικείο κράτος μέλος. Προκύπτει επίσης από το Άρθρο 6 παράγραφος 5 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών,² ότι πρόσωπα που υποβάλλουν αίτηση ανανέωσης τίτλου διαμονής ή άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής που έχει ήδη λήξει, διαμένουν παράνομα εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να μην εκδώσουν απόφαση επιστροφής για παρανόμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών που αναμένουν την απόφαση ανανέωσης της άδειάς τους. Σκοπός αυτής της διάταξης είναι η προστασία των υπηκόων τρίτων χωρών που διέμεναν νόμιμα σε κράτος μέλος για κάποιο χρονικό διάστημα και οι οποίοι –λόγω καθυστερήσεων στη διαδικασία ανανέωσης της άδειάς τους– κατέστησαν προσωρινά παρανόμως διαμένοντες.

Εν προκειμένω, η άδεια παραμονής της εφεσίβλητης σε κάποιες περιπτώσεις είχε λήξει πριν από την υποβολή αίτησης εκ μέρους της για παράταση. Δεν θεωρούμε ότι η παραχώρηση άδειας παραμονής στη βάση της εκπρόθεσμης αίτησης για παράταση εξάλειψε του παράνομο χαρακτήρα της παραμονής της εφεσίβλητης που δεν καλυπτόταν από άδεια, μετατρέποντας την μάλιστα, εκ των υστέρων από παράνομη σε νόμιμη. (Δέστε **Δημοκρατία ν. Nimal Jayaweera**

² *«5. Εφόσον εκκρεμεί διαδικασία ανανέωσης τίτλου διαμονής ή οποιασδήποτε άλλης άδειας που παρέχει δικαίωμα παραμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, ο οποίος διαμένει παράνομα στο έδαφος κράτους μέλους, τότε το εν λόγω κράτος μέλος εξετάζει το ενδεχόμενο να μην εκδώσει απόφαση επιστροφής έως ότου ολοκληρωθεί η εκκρεμούσα διαδικασία, με την επιφύλαξη της παραγράφου 6.».

(2014) 3 Α.Α.Δ. 299). Ούτε η μη λήψη μέτρων εκ μέρους της Διοίκησης, σε σχέση με την παράνομη παραμονή, ενδύει με το μανδύα της νομιμότητας την χωρίς άδεια παραμονή της εφεσίβλητης. Το να μην ασκήσει η Διοίκηση της εξουσίες που της παρέχονται από το Νόμο δεν συνεπάγεται αποδοχή της παράνομης παραμονής. Όπως εύστοχα παρατηρείται στη **Salangina**:

«...η απόφαση για λήψη ή όχι τέτοιων μέτρων έχει αναφορά στα δικά της κριτήρια και όχι αποκλειστικά στα δεδομένα της εν λόγω παράνομης παραμονής. Δεν μπορούσαν λοιπόν να δημιουργούνται εύλογες προσδοκίες στην αιτήτρια για παραγνώριση της παράνομης παραμονής της για σκοπούς της Οδηγίας και του Νόμου ώστε να τίθετο θέμα αντιφατικής συμπεριφοράς».

Ούτε τίθεται θέμα αντίθεσης προς την αρχή της χρηστής διοίκησης ή της καλής πίστης ώστε να δημιουργείται πρόβλημα στη διοίκηση να επικαλεσθεί τις όποιες παραλείψεις της και να αρνηθεί στην αιτήτρια τα υπέρ της ωφελήματα και συνέπειες που προέκυψαν από την κατάσταση που δημιουργήθηκε. Θα μπορούσε, βέβαια, η Διοίκηση ασκώντας τη διακριτική της ευχέρεια, να παραχωρήσει εκ των υστέρων άδεια παραμονής αναδρομικά από τη λήξη της προηγούμενης. Σε τέτοια περίπτωση θα είχε έρεισμα η εισήγηση της εφεσίβλητης ότι η παραμονή της, κατά την κρίσιμη περίοδο, ήταν και νόμιμη και αδιάλειπτη. Αυτό, όμως, δεν έγινε με αποτέλεσμα, η εφεσίβλητη να μην ικανοποιεί την προϋπόθεση για πενταετή νόμιμη και αδιάλειπτη διαμονή αφού υπήρξαν περίοδοι που δεν καλύπτονταν από άδεια παραμονής και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσαν να προσμετρήσουν στον υπολογισμό της πενταετούς περιόδου.

Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις οποίες μας παρέπεμψε ο ευπαίδευτος συνήγορος της εφεσίβλητης κατά τη

συζήτηση της έφεσης, δεν βοηθούν την υπόθεση της, ως μη σχετικές.*³ Το δικαίωμα διαμονής στις υποθέσεις είχε κτηθεί με την πλήρωση των προϋποθέσεων που προβλέπει το Άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση της απόφασης 1/80 της 19^{ης} Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Συνδέσεως που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 1963 και επικυρώθηκε εξ ονόματος της κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου και τα όσα αναφέρονται σε σχέση με τα χρονικά διαστήματα κατά τα οποία το ενδιαφερόμενο μέρος δεν είχε ισχύουσα άδεια διαμονής, δεν είναι γενικής εφαρμογής αλλά περιορίζονται στις περιπτώσεις που αφορά η απόφαση 1/80. Ήταν σαφής η διάκριση στην οποία προέβη το Δικαστήριο στην **Ergat** σε σχέση με τη φύση της αδειας παραμονής, μεταξύ των αλλοδαπών οι οποίοι έλκουν δικαιώματα από την απόφαση 1/80 και των άλλων αλλοδαπών γενικά (βλ. αιτιολ. σκέψη αρ. 63). Όπως λέχθηκε στην **Ergat** η άδεια διαμονής δεν είχε, όσον αφορά την παροχή του δικαιώματος διαμονής «παρά μόνο αναγνωριστική και αποδεικτική αξία» και το έγγραφο αυτό δεν μπορούσε να εξομοιωθεί «όσον αφορά τους αλλοδαπούς οι οποίοι έλκουν δικαιώματα από την απόφαση 1/80, με άδεια διαμονής για τη χορήγηση της οποίας οι εθνικές αρχές έχουν διακριτική εξουσία, όπως είναι η άδεια διαμονής που προβλέπεται γενικά για τους αλλοδαπούς». Με δεδομένο ότι ο αιτητής στην υπόθεση **Ergat** πληρούσε όλες τις προϋποθέσεις κτήσης των δικαιωμάτων που προβλέπει το Άρθρο 7 και η παράταση της ισχύος της άδειας παραμονής του θα είχε εγκριθεί χωρίς κανένα πρόβλημα, αν η σχετική αίτηση είχε υποβληθεί εμπροθέσμως, σημειώθηκε περαιτέρω από το Δικαστήριο ότι «η χορήγηση άδειας διαμονής δεν

³ *C-329/97 Sezgin Ergat v. Stadt Ulm, ημερομηνίας 16.3.2000, C-351/95 Selma Kadiman v. Freistaat Bayern, ημερομηνίας 17.4.1997 και C-98/96 Kasim Ertanir v. Land Hessen ημερομηνίας 29.4.1997.

συνιστά το θεμέλιο του δικαιώματος διαμονής, το οποίο παρέχεται απευθείας από την απόφαση 1/80, ανεξάρτητα από το αν οι αρχές του κράτους μέλους υποδοχής χορηγούν το συγκεκριμένο αυτό έγγραφο, το οποίο απλώς πιστοποιεί την ύπαρξη του εν λόγω δικαιώματος».

Είναι με αυτό το σκεπτικό που η απάντηση στο σχετικό προδικαστικό ερώτημα ήταν ότι ο αιτητής δεν έχασε τα δικαιώματα που του παρέιχε το Άρθρο 7 και συγκεκριμένα το δικαίωμα για παράταση της ισχύος της άδειας διαμονής, έστω και αν η ισχύς της άδειας είχε λήξει κατά την ημερομηνία επιβολής της αίτησης για παράτασή της.

Εν προκειμένω, η εφεσείουσα δεν έχει θεμελιώσει δικαίωμα με βάση το καθεστώς που διέπει την παραμονή της, ως υπήκοος τρίτης χώρας στην Κύπρο και ειδικά, για τους λόγους που έχουμε εξηγήσει, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του Άρθρου 18Η(1) ώστε να μπορούσε να της παραχωρηθεί το καθεστώς του επί μακρόν διαμένουστος.».

Θα πρέπει ακολούθως να υπομνησθεί ότι η απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στην **Υπόθ. αρ. 1342/2014**, στην οποία επίσης παραπέμπει η ευπαιδευτη δικηγόρος της αιτήτριας, ανατράπηκε κατ' έφεση με την απόφαση **Δημοκρατία v Neeta Francisa Fernando Kandana Arachchige v Δημοκρατίας, ΕΔΔ αρ. 109/17, ημερ. 30.11.2023**. Ειδικότερα, το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο⁴, παραπέμποντας στις ανωτέρω αποφάσεις **Z.M., Jayaweera** και

⁴ Στην αναθεωρητική του δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 23(3)(β)(i) του Ν. 33/64 - Μεταβατικές Διατάξεις.

Sikharulidze, κατέληξε στα ακόλουθα, σχολιάζοντας και την απόφαση **Grbusic**, στην οποία η κα Χαραλαμπίδου επίσης παραπέμπει εν προκειμένω:

«Με τις παραπάνω αποφάσεις η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου ερμήνευσε το νόμο κατά τρόπο αυθεντικό καθιερώνοντας την ακόλουθη σταθερή νομολογιακή αρχή:

Η διακοπή της νομιμότητας της διαμονής αναιρεί τη δυνατότητα έγκρισης αίτησης για παραχώρηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος. Η παραχώρηση άδειας παραμονής στη βάση εκπρόθεσμης αίτησης δεν μπορεί να αναιρέσει τον παράνομο χαρακτήρα παραμονής χωρίς άδεια, μετατρέποντας την εκ των υστέρων από παράνομη σε νόμιμη. Ειδικότερα, η περιορισμένη διακοπή της νόμιμης παραμονής, έστω και αν είναι τυπικής φύσεως, οφειλόμενη στην παράλειψη υποβολής εγκαίρως αίτησης και δοθέντος ότι στη συνέχεια παραχωρείται άδεια, δεν διαφοροποιεί τα πράγματα (βλ. **Iryna Salangina v. Δημοκρατίας (2010) 4 ΑΑΔ 224**, απόφαση Χατζηχαμπή, Δ., όπως ήταν τότε), στην οποία η ευπαιδευτη δικηγόρος των εφεσεϊόντων είχε παραπέμψει το πρωτόδικο δικαστήριο. Η Ολομέλεια στην υπόθεση **Sikharulidze** παρέπεμψε και κατ' ουσίαν θεμελίωσε την απόφαση της στην υπόθεση **Salangina**.

Στην αιτιολογική σκέψη (6) της Οδηγίας σημειώνεται ότι η νόμιμη και αδιάλειπτη παραμονή απαιτείται ώστε να καταδεικνύεται η εδραίωση του προσώπου στη χώρα. Θα πρέπει όμως, σημειώνεται περαιτέρω, να προβλέπεται κάποια ευελιξία ώστε να λαμβάνονται υπόψη περιστάσεις που μπορούν να αναγκάζουν το πρόσωπο να αναχωρεί προσωρινά από την επικράτεια. Κατ' ακολουθίαν, η Οδηγία παρέχει την ευχέρεια στα Κράτη Μέλη να προβλέπουν, υπό προϋποθέσεις, ότι κάποιες περιόδους απουσίας από την επικράτεια τους δεν θα διακόπτουν την απαιτούμενη περίοδο των πέντε χρόνων (άρθρο 4). Τέτοια ρύθμιση περιλήφθηκε στο δικό μας Νόμο (άρθρο 18Η(2)(β)).

Παρατηρούμε έτσι ότι, ενώ παρέχεται τέτοια ευχέρεια για θεσμοθετημένη και' εξαίρεση απόκλιση σε ό,τι αφορά στην προϋπόθεση της αδιάλειπτης παρουσίας, για την έτερη προϋπόθεση, της νόμιμης διαμονής, δεν προβλέπεται εξαίρεση ή δυνατότητα χαλάρωσης. Ακόμα και για περιορισμένα χρονικά διαστήματα που ευλόγως δεν θα μπορούσαν να επηρεάσουν το επιδιωκόμενο που είναι «η εδραίωση του προσώπου στη χώρα». Το γράμμα όμως της Οδηγίας και του ευαρμοιστικού Νόμου είναι σαφές. Η δε ευαρμόνιση των προϋποθέσεων απόκτησης του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος, είναι ζήτημα αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των Κρατών Μελών (αιτιολογική σκέψη (17)). Στην ίδια αιτιολογική σκέψη αναγνωρίζεται η ευχέρεια στα κράτη για εφαρμογή ευνοϊκότερων εθνικών διατάξεων, νοουμένου όμως ότι οι άδειες που τυχόν θα χορηγούνται με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις δεν θα παρέχουν το δικαίωμα διαμονής σε άλλα Κράτη Μέλη (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη (17)). Συνεπώς, πέραν του σαφούς γράμματος της Οδηγίας και του Νόμου, προκύπτει εξίσου σαφώς η επιδίωξη για ενιαία σε όλα τα κράτη μέλη σταθερή αντιμετώπιση, χωρίς αποκλίσεις, των αιτήσεων σε περιπτώσεις που παρεμβάλλεται διακοπή της νόμιμης διαμονής.

Ως προς τη μη λήψη μέτρων για την περίοδο της παράνομης παραμονής στην **Sikharulidze** λέχθηκαν τα ακόλουθα:

«Ούτε η μη λήψη μέτρων εκ μέρους της Διοίκησης, σε σχέση με την παράνομη παραμονή, ευδύει με το μανδύα της νομιμότητας την χωρίς άδεια παραμονή της εφεσίβλητης. Το να μην ασκήσει η Διοίκηση της εξουσίες που της παρέχονται από το Νόμο δεν συνεπάγεται αποδοχή της παράνομης παραμονής. Όπως εύστοχα παρατηρείται στη **Salangina**:

«η απόφαση για λήψη ή όχι τέτοιων μέτρων έχει αναφορά στα δικά της κριτήρια και όχι αποκλειστικά στα δεδομένα της ευλόγως παράνομης παραμονής. Δεν μπορούσαν λοιπόν να δημιουργούνται εύλογες προσδοκίες στην αιτήτρια για παραγνώριση της παράνομης παραμονής της για σκοπούς της Οδηγίας και του Νόμου ώστε να τίθεται θέμα αντιφατικής συμπεριφοράς».

Ούτε τίθεται θέμα αντίθεσης προς την αρχή της χρηστής διοίκησης ή της καλής πίστης.»

Η υπόθεση **Grbusic** (ανωτέρω), στην οποία στηρίχθηκε το πρωτόδικο δικαστήριο, περιορίζεται στα ιδιαίτερα γεγονότα της. Στον εφεσίβλητο στην υπόθεση εκείνη είχε παραχωρηθεί αρχικά άδεια παραμονής μέχρι τις 28.2.2003. Στη συνέχεια, στις 8.5.2003, η άδεια του ανανεώθηκε μέχρι τις 27.2.2008. Στην άδεια αναγραφόταν όχι μόνο ότι «ισχύει μέχρι 27.2.2008» αλλά και ότι η ισχύς της είναι «για πέντε χρόνια». Πριν τη λήξη της εν λόγω άδειας παραμονής του υπέβαλε αίτηση για απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος. Η αίτηση του απερρίφθη διότι παρέμεινε παράνομα στην Κύπρο για την περίοδο 28.2.2003 - 28.3.2003. Η Ολομέλεια έκρινε ότι η έκδοση της νέας άδειας, ανανέωση (όπως την χαρακτηρίζει), ανατρέχει πίσω στη λήξη της προηγούμενης άδειας με ουσιαστική νομιμοποίηση της παραμονής του εφεσίβλητου, εφόσον η άδεια είχε δοθεί με ισχύ μέχρι 27.2.2008 με την περαιτέρω παρατήρηση ότι είχε ισχύ για πέντε χρόνια, παρά το γεγονός ότι εκδόθηκε 8.5.2003. Ο συνδυασμός των δύο αναφορών οδηγούσε στο συμπέρασμα ότι ανέτρεχε για περίοδο πέντε χρόνων πριν από τις 27.2.2008, ορισθείσα ημερομηνία λήξης της άδειας. Αυτός ήταν ο λόγος που κρίθηκε, στη συγκεκριμένη εκείνη περίπτωση και μόνο, ότι η άδεια κάλυπτε ρητά την παράνομη περίοδο 28.2.2003 - 28.3.2003.».

Με βάση τα ανωτέρω, τα επιχειρήματα, τα οποία η πλευρά της αιτήτριας προτάσσει σε σχέση με τις περιόδους μη νόμιμης διαμονής για την απόκτηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος, απορρίπτονται.

Πλην, όμως, επισημαίνοντας ότι τα γεγονότα της παρούσας προσομοιάζουν με τα γεγονότα της **Grbusic**, ανωτέρω, αποδέχομαι τον διαζευκτικό ισχυρισμό της αιτήτριας ότι, όπως προκύπτει από τον

διοικητικό φάκελο της υπόθεσης, για την περίοδο η οποία εν προκειμένω λήφθηκε υπόψη, ήτοι το χρονικό διάστημα από την 01.10.2011 μέχρι την 18.10.2011, η διαμονή της αιτήτριας δεν ήταν παράνομη.

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τον πρώτο τόμο του διοικητικού φακέλου (Τεκμήριο 1) η αιτήτρια υπέβαλε στις 08.02.2011 (Ερ. 413) αίτηση με σκοπό να συνεχίσει την εργασία της ως οικιακή βοηθός σε οικογένεια στη Λευκωσία και της παραχωρήθηκε άδεια μέχρι τις 30.09.2011 (Ερ. 444). Στις 19.10.2011 υπέβαλε νέα αίτηση (Ερ. 452)⁵ για την ανανέωση της εν λόγω άδειας για περίοδο 2 χρόνων.

Με επιστολή ημερομηνίας 05.03.2012 (Ερ. 455), η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης πληροφόρησε τον εργοδότη της αιτήτριας ότι η αίτηση δεν εγκρίθηκε, καθότι κρίθηκε πως δεν δικαιολογείται περαιτέρω παραμονή της αιτήτριας στη Δημοκρατία.

⁵ Η εν λόγω αίτηση φέρει μεν ημερομηνία συμπλήρωσης αυτής την 30.09.2011, πλην, όμως, όπως προκύπτει από τη σχετική σφραγίδα του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, η αίτηση υποβλήθηκε στο Τμήμα στις 19.10.2011.

Ακολουθως, όμως, στον διοικητικό φάκελο εντοπίζεται επιστολή ημερομηνίας 04.04.2012 (Ερ. 457) του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών προς τον εργοδότη της αιτήτριας, με το ακόλουθο περιεχόμενο (ο τονισμός είναι του κειμένου):

«Θέμα: Αίτημα ανανέωσης της άδειας προσωρινής παραμονής και εργασίας της αλλοδαπής ANECITA ALMERIA PADASAS από τις Φιλιππίνες ως οικιακής εργαζόμενης

*Έχω οδηγίες να αναφερθώ στην επιστολή σας, ημερομηνίας 14-3-2012⁶, σχετικά με το πιο πάνω θέμα, και να σας πληροφορήσω ότι η Υπουργός Εσωτερικών έχει εγκρίνει το αίτημα σας για ανανέωση της άδειας προσωρινής παραμονής και εργασίας της αναφερόμενης στο θέμα αλλοδαπής **για ένα έτος, χωρίς δυνατότητα περαιτέρω ανανέωσης**, αφού έλαβε υπόψη τα όσα αναφέρονται στην επιστολή σας.*

2. Ενόψει των πιο πάνω, παρακαλώ όπως συμβουλευσετε την αναφερόμενη αλλοδαπή να αποταθεί να διευθετήσει την παραμονή της υποβάλλοντας τα απαραίτητα έγγραφα και την παρούσα επιστολή στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης.».

Στις 17.05.2012, σε συνέχεια της ανωτέρω απόφασης της Υπουργού Εσωτερικών να εγκρίνει την ανανέωση της άδειας προσωρινής παραμονής και εργασίας της αιτήτριας **για ένα έτος**, εκδόθηκε η σχετική άδεια **με ισχύ μέχρι 30.09.2012** (Ερ. 519).

⁶ Η εν λόγω επιστολή, ημερομηνίας 14.03.2012, δεν εντοπίζεται στον διοικητικό φάκελο.

Ως εκ τούτου, διαπιστώνω πως, στη βάση των κριθέντων από το Ανώτατο Δικαστήριο στην απόφαση **Grbusic**, καλύφθηκε η περίοδος από τη λήξη της προηγούμενης άδειας μέχρι την υποβολή της σχετικής αίτησης, ήτοι η περίοδος 01.20.2011 – 18.10.2011, καθώς, επίσης, η περίοδος που μεσολάβησε μέχρι την έγκρισή της από τη διοίκηση στις 17.05.2012. Κατά λογική δε συνέπεια, η ανανέωσή της άδειας ανατρέχει πίσω στη λήξη της προηγούμενης άδειας, με ουσιαστική νομιμοποίηση της παραμονής της αιτήτριας κατά την περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας λήξης της και της ημερομηνίας υποβολής της αίτησής της για ανανέωση της. Όπως δε επισημάνθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο, οποιαδήποτε διαφορετική κατάληξη θα ήταν αντίθετη με την αρχή της χρηστής διοίκησης και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη προς το κράτος δικαίου.

Συνακόλουθα, καταλήγω ότι η κρίση των καθ' ων η αίτηση πως η αιτήτρια είχε παραμείνει παράνομα στην Δημοκρατία την περίοδο 01.10.2011 – 18.10.2011, περίοδος που εμπίπτει στο διάστημα των πέντε ετών πριν από την υποβολή της αίτησής της για απόκτηση του καθεστώτος της επί μακρόν διαμένουσας, ήταν πεπλανημένη και εσφαλμένη.

Πλημμέλειες, όμως, εντοπίζω και στις λοιπές διαπιστώσεις των καθ' ων η αίτηση, βάσει των οποίων η αίτηση απορρίφθηκε.

Συγκεκριμένα ως προς τις μέσες μηνιαίες απολαβές υπαλλήλων για τα έτη 2015 και 2016 που επισυνάπτονται ως Παράρτημα 59 στην Ένσταση και οι οποίες λήφθηκαν υπόψη για να αξιολογηθεί κατά πόσον η αιτήτρια διαθέτει σταθερούς και τακτικούς οικονομικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρησή της, διαπιστώνω πως στο εν λόγω έγγραφο ρητώς αναγράφεται πως *«Τα πιο πάνω στοιχεία βασίζονται στο Αρχείο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων και καλύπτουν υπαλλήλους σε όλους τους Τομείς της Οικονομίας, εξαιρουμένων των ατόμων που εργοδοτούνται σε ιδιωτικά νοικοκυριά»*.

Επιπλέον, σε συμφωνία με την κα Χαραλαμπίδου, καταλήγω ότι οι καθ' ων η αίτηση, στο πλαίσιο της υποχρέωσής τους να διενεργήσουν δέουσα έρευνα όλων των ουσιωδών στοιχείων για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, παρέλειψαν να λάβουν υπόψη ότι η αιτήτρια λαμβάνει τον καθορισμένο από το κράτος υποχρεωτικό κατώτατο μισθό για οικιακές βοηθούς και ουδέποτε, στην πολύχρονη διαμονή της στη Δημοκρατία, αποτάθηκε για οποιαδήποτε κρατική

βοήθεια. Επιπλέον, δεν φαίνεται να λήφθηκε υπόψη κατά την εκτίμηση του ύψους του μισθού της ούτε το γεγονός ότι, δυνάμει της σύμβασης απασχόλησής της (Παράρτημα 58 στην Ένσταση) ο εργοδότης της οφείλει να της παρέχει, καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης, δωρεάν καθημερινή διατροφή και κατάλληλο κατάλυμα διαμονής, ή να πληρώνει ο ίδιος ανάλογο χρηματικό ποσό για αυτά τα έξοδα. Συνακόλουθα, ο μισθός της αιτήτριας, από τον οποίον η ίδια δεν χρειάζεται να καλύψει τις βασικότερες βιοτικές ανάγκες, δηλαδή τη στέγαση και τη διατροφή, δεν ήταν εν πάση περιπτώσει συγκρίσιμος με τις μέσες μηνιαίες απολαβές υπαλλήλων σε άλλους τομείς της Οικονομίας.

Το γεγονός ότι ο εργοδότης της, της παρέχει τόσο καθημερινή διατροφή όσο και κατάλυμα θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη κατά την εξέταση του κατά πόσον η αιτήτρια διαθέτει σταθερούς και τακτικούς οικονομικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρησή της, σύμφωνα και με τη νομολογία του ΔΕΕ.

Ειδικότερα, στην απόφαση **C-302/18, X κατά Belgische Staat**, το Δικαστήριο κλήθηκε να διευκρινίσει, στο πλαίσιο προδικαστικής

παραπομπής, κατά πόσον το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/109⁷ έχει την έννοια ότι ο περιεχόμενος στη διάταξη αυτή όρος «πόροι» αφορά αποκλειστικώς τους «ιδίους πόρους» του αιτούντος το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος ή αν ο όρος αυτός καλύπτει επίσης τους πόρους που τίθενται στη διάθεση του αιτούντος από τρίτον, καθώς και, ενδεχομένως, αν η εκ μέρους του εν λόγω τρίτου δέσμευση για ανάληψη των εξόδων συντηρήσεως αρκεί προς απόδειξη του ότι ο συγκεκριμένος αιτών διαθέτει σταθερούς, τακτικούς και επαρκείς πόρους, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως. Κρίθηκαν σχετικώς τα ακόλουθα:

«41 Από την εξέταση του γράμματος του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/109, του σκοπού που αυτό επιδιώκει και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των συγκρίσιμων διατάξεων των οδηγιών 2004/38 και 2003/86, προκύπτει ότι η προέλευση των πόρων στους οποίους αναφέρεται η διάταξη αυτή δεν αποτελεί καθοριστικό κριτήριο για το οικείο κράτος μέλος προκειμένου να εξακριβωθεί αν οι πόροι αυτοί είναι σταθεροί, τακτικοί και επαρκείς.

⁷ 1. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τον υπήκοο τρίτης χώρας να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει για τον ίδιο και για τα εξαρτώμενα από αυτόν μέλη της οικογένειάς του:

α) σταθερούς και τακτικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρηση του ιδίου/της ίδιας και των μελών της οικογένειάς του/της, χωρίς να απαιτείται προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής του οικείου κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη αξιολογούν τους πόρους αυτούς σύμφωνα με τη φύση και τον τακτικό χαρακτήρα τους και μπορούν να λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο των κατωτάτων μισθών και συντάξεων πριν από την αίτηση για τη χορήγηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος·

42 Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 77 των προτάσεών του, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών οφείλουν να αναλύουν συγκεκριμένα την ατομική κατάσταση του αιτούντος το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο σύνολό της και να αιτιολογούν για ποιο λόγο οι πόροι αυτοί είναι επαρκείς και παρουσιάζουν ή όχι ορισμένη διάρκεια καθώς και ορισμένη συνέχεια, προκειμένου ο εν λόγω αιτών να μην επιβαρύνει το κράτος μέλος υποδοχής.

43 Επομένως, το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/109 δεν αποκλείει τους πόρους που προέρχονται από τρίτον ή από μέλος της οικογένειας του αιτούντος, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί είναι σταθεροί, τακτικοί και επαρκείς. Συναφώς, σε μια περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, ο νομικά δεσμευτικός χαρακτήρας της αναλήψεως υποχρεώσεως συντηρήσεως εκ μέρους τρίτου ή μέλους της οικογένειας του αιτούντος μπορεί να αποτελεί σημαντικό στοιχείο που πρέπει να συνεκτιμάται. [...]

44 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθεισών σκέψεων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/109 έχει την έννοια ότι ο περιεχόμενος στη διάταξη αυτή όρος «πόροι» δεν αφορά αποκλειστικώς τους «ιδίους πόρους» του αιτούντος το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, αλλά μπορεί επίσης να καλύπτει τους πόρους που τίθενται στη διάθεση του εν λόγω αιτούντος από τρίτον, εφόσον, λαμβανομένης υπόψη της ατομικής καταστάσεως του συγκεκριμένου αιτούντος, οι πόροι αυτοί κρίνονται σταθεροί, τακτικοί και επαρκείς.».

Ως προς τον τρίτο λόγο απόρριψης της επίδικης αίτησης, διαπιστώνω ότι πράγματι η Επιτροπή Ελέγχου Μετανάστευσης απέρριψε το αίτημα της αιτήτριας για άσκηση της διακριτικής ευχέρειάς της να εγκρίνει την κατ' εξαίρεση εξέταση της αίτησης, χωρίς την προσκόμιση πιστοποιητικού που να αποδεικνύει τη γνώση της Ελληνικής στο απαιτούμενο από το άρθρο 18Θ(α1) του Κεφ.105 επίπεδο, χωρίς οποιαδήποτε αιτιολογία που να επιτρέπει τον δικαστικό έλεγχο, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι η αιτήτρια διαμένει στη Δημοκρατία από το 1992 και έχει ήδη παρακολουθήσει επιτυχώς μαθήματα Ελληνικών στο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Για όλους τους ανωτέρω λόγους η προσφυγή επιτυγχάνει και η προσβαλλόμενη απόφαση ακυρώνεται.

Υπέρ της αιτήτριας και εναντίον των καθ' ων η αίτηση επιδικάζονται έξοδα ύψους €1.800, πλέον ΦΠΑ.

A. ZEPBOY, Δ.Δ.Δ.